

EMO Pieni soitinopas

TUTUSTU - HARKITSE - VALITSE

Joskus oman soittimen valinta on helppoa, mutta toisinaan voi joutua harkitsemaan pidempäänkin. On tärkeää yrittää löytää sellainen soitin, joka todella kiinnostaa lasta itseään. Soittimen omaksi kokeminen edistää soittomotivaatiota läpi opintojen.

Lapsen omaan soitinvalintaan vaikuttavat usein soittimen kauniiksi koettu ääni, soittimen ulkonäkö tai soittimen tuttuus. Vaihtoehtoja on paljon, joten kannattaa ensin tutustua eri soittimiin, keskustella opettajien kanssa mahdollisista rajoituksista, miettiä valintaa yhdessä lapsen kanssa ja antaa hänen tehdä päätös.

Opistolta on mahdollista vuokrata joitakin soittimia. Oman soittimen hankinnan yhteydessä tulee aina turvautua opettajan apuun ja neuvoihin.

YLEISTÄ

Useimpia soittimia aletaan soittaa 6-8 vuotiaana, joitakin vasta 8-10-vuotiaana soittimen koosta johtuen (esim. vaskisoittimet ja fagotti). Monissa soittimissa, kuten esimerkiksi kaikissa jousisoittimissa, on erikokoisia soittimia soittajan koon mukaan.

Pop/jazzopetukseen voi hakeutua EMOn pop/jazzlinja Ebeliin 12-25 -vuotiaana, kun soittimen perustaidot on hankittu.

Pieni soitinopas

Jousisoittimet

s. 4-7

viulu • alttoviulu
sello • kontrabasso

Puupuhaltimet

s. 8-15

nokkahuilu • huilu
klarinetti • oboe
fagotti • saksofoni

Vaskipuhaltimet

s. 16-17

käyrätorvi • trumpetti
pasuuna • tuuba

Kosketinsoittimet

s. 18-21

cembalo • harmonikka
piano • urut

Kielisoittimet

s. 22-25

harppu • kitara
kantele
kansanmusiikkikantele

Lyömäsoittimet

s. 26

Orkesterit

s. 27

Jousisoittimet

Jousisoitinten tavallisin aloitusikä on 6-8 vuotta. Soittimen koko kasvaa lapsen kasvun mukaan. Myös kontrabassoja on pienikokoisia. Jousisoittimissa on 4 kvinttiin viritettyä kieltä, joita soitetaan jousen jouhilla, joskus myös näppäillen.

Innostunut asenne, säännöllinen kotiharjoittelu ja vanhempien yhteistyö soitonopettajan kanssa ovat tärkeitä tekijöitä jousisoittajan kehittymisen tiellä.

Jousisoittimet ovat eurooppalaisen musiikkiperinnön peruskiviä, joille on sävelletty valtavasti ohjelmistoa sooloista kvartetteihin ja orkesteriteoksiin.

Viulu vl Alttoviulu vla

Viulu ja alttoviulu ovat soittimina hyvin samankaltaisia. Alttoviulun ääniala on viulua matalampi ja koko hieman suurempi.

Tavallisin aloitusikä on 6-8 vuotta. Yhteissoitto tulee mukaan jo alkuvaiheessa, jolloin pääsee varsin pian musisoimaan yhdessä muiden kanssa.

Viulun ja alttoviulun opiskelun alkuvaiheessa pidetään tärkeänä hyvien soittoasentojen löytämistä ja soiton puhtauden kuuntelua tavoitteena kauniin äänenlaadun löytäminen.

Sello vc

Sello on jousisoitinperheen toiseksi suurin jäsen, mutta soittajan ei kuitenkaan tarvitse olla suurempi kuin esimerkiksi viulunsoittaja. Sellon ääniala on viulua matalampi ja soittoasento on erilainen: selloa soitetaan aina tuolilla istuen, kun taas viulua soitetaan myös seisaaltaan. Sellonsoittajat pääsevät myös varhain mukaan yhteissoittoon erilaisiin yhtyeisiin ja orkestereihin.

Sello valitaan omaksi soittimeksi usein silloin kun pehmeän matalahko ääniala miellyttää korvaa. Oletko kuullut Saint-Saënsin säveltämän Joutsenen? Siinä sellon sointi tulee esiin kauneimmillaan.

Kontrabasso cb

Kontrabasso on jousisoittimista suurin ja matalääänisin. Se on monipuolinen soitin antaen musiikissa soinnillisen pohjan niin kansanmusiikin, klassisen kuin kevyenkin musiikin kokoonpanoissa.

Soiton voi aloittaa jopa 6-vuotiaana 1/10 kokoisella bassolla, mutta tavallista on aloittaminen myös hie-
man vanhempana.

Kontrabasson soittaminen ei vaadi soittajalta suurta kokoa tai erityistä voimaa, mutta tarkkaa korvaa ja hyvää motoriikkaa kylläkin. Basistit ovat erittäin kysyttyjä erilaisiin orkestereihin ja yhtyeisiin.

Puupuhaltimet

Puupuhaltimien soiton aloitusikä vaihtelee nokkahuilun 6 vuodesta fagotin 12 vuoteen. Yleisin aloitusikä on 8-10 vuotta. Soittimen koko ei nokkahuilua lukuunottamatta vaihdu lapsen kasvaessa.

Nokkahuilu fl d

Traverso tra

Nokkahuilu fl d/Traverso tra

Nokkahuilu on jalo soolosoitin ja suhteellisen kevyt puhallin pienellekin soittajalle. Se on tasaveroisin tunteiden tulkki ja osaamiskohde kaikkien muiden soitinten tavoin. Nokkahuilun soittamisesta on hyötyä, mikäli oppilas myöhemmin haluaa vaihtaa johonkin muuhun puupuhalttimeen, kuten huiluun, oboeen, klarinettiin tai fagottiin. Nokkahuilunsoitossa kehittyneet sormitus- ja puhallustekniikat edistävät selkeästi myös muiden puhallinten oppimista.

Nokkahuilun asema taidesoittimena on vahvistunut hyvää vauhtia. Säveltäjänimet Vivaldi, Telemann, Bach tulevat tutuiksi, mutta soitettavaa ohjelmistoa on myös tarjolla musiikin tyylien laidasta laitaan.

Yhtymusiikki tarjoaa oppilaalle taitojen karttuessa paljon mahdollisuuksia osaamiselleen esim. erikokoisten nokkahuilujen (sopranino, sopraano, altto, tenori, basso) muodostamissa yhtyeissä, vanhan musiikin yhtyeissä cembalon, traverson ja luutun seuralaisena sekä myös muiden orkesterisoitinten kanssa.

Huilu fl

Huilu on äänialaltaan korkein puupuhallin. Alkujaan poikkihuilut valmistettiin puusta, nykyään erilaisista metalleista ja niiden seoksista. Edullisin aloittelijan hankkima soitin on yleensä hopeoitu huilu.

Paras aloitusikä on noin 8-10 vuotta. Silloin soittaja jo pystyy puhaltamaan huiluun tarvittavalla paineella ja jaksaa kannatella pitkää soitinta oikeassa asennossa. Mikäli into huilunsoittoon on valtava jo aiemmin, on mahdollista aloittaa ns. käyrällä suukappaleella, jolloin sormet saadaan paremmin yltämään huilun läpille.

Huilulle on sävelletty paljon musiikkia kautta vuosisatojen ja edelleen säveltäjät luovat uutta soitettavaa mitä erikoisimpine soittotapoineen. Huilu on joustava soitin, ja se sopeutuu moniin eri musiikkityyleihin.

Taitojen karttuessa voi huilunsoittaja opetella myös huiluperheen muita soittimia, kuten hyvin korkeaäänistä pikkolohuilua ja matalampaa alttohuilua. Sormitukset ovat kaikissa samat, mutta huulia ja puhalluspainetta käytetään hieman toisin.

Huilu on helppo ottaa mukaan minne vain keveytensä ansiosta, ja huilisti mielellään hakeutuukin orkestereihin ja yhtyeisiin soittamaan muiden kanssa. Orkesterissa huilulla on usein kuuluva rooli: kauniita melodioita ja vikkeliä kuvioita löytyy yllin kyllin.

Klarinetti cl

Klarinetti on äänialaltaan laajin puupuhallin. Ääni syntyy kun suukappaleessa yksi ruokolehdykkä saadaan ilmanpainetta säätelämällä värähtelemään suukappaleen reunoja vasten. Klarinetin runko on puuta ja läpät metallia. Aloittelijan klarinetti voi olla myös muovia.

Nokkahuilun ja huilun tavoin klarinettejakin on olemassa kokonainen erikokoisten soitinten perhe. Yleensä aloitetaan B-klarinetilla 8-10-vuotiaana. Myöhemmin voi opetella soittamaan myös isompia Es-, A- tai bassoklarinetteja.

Klarinetti on monipuolinen ja laaja-alainen soitin, joka taipuu moniin musiikkityyleihin: sillä on tärkeä roolinsa sinfoniaorkesterissa, puhallinorkesterissa sekä jazz- ja kansanmusiikissa, se on myös vivahteikas ja pehmeän ilmeikäs soolosoitin.

Saksofoni sax

1800-luvun puolivälissä kehitetty saksofoni lukeutuu puupuhaltimiin vaikka se valmistetaankin metallista. Sen ainoa puuosa on suukappaleessa värähtelevä ruokolehdykkä. Saksofonin ääni syntyykin samaan tapaan kuin klarinetin, kun taas sormitustekniikka muistuttaa huilua.

Erikokoiset saksofonit muodostavat kuusijäsenisen perheen, josta alttosaksofoni on suosituin aloitussoitin. Aloituskä on suurin piirtein sama kuin klarinetilla.

Monet mieltävät saksofonin erityisesti jazz-musiikkiin, mutta se sopii loistavasti myös klassiseen musiikkiin. Saksofoni onkin laaja-alainen soitin, joka mukautuu moniin tyyleihin. Sitä tarvitaan niin sinfoniaorkesterissa, puhallinorkesterissa, big bandissä kuin erilaisissa yhtyeissäkin. Myös saksofonikvartetille on sävelletty paljon musiikkia. Tähän nelijäseniseen yhtyeeseen kuuluvat sopraano-, alto-, tenori- ja baritonisaksofoni.

Oboe ob

Oboensoiton voi aloittaa yleensä n. 9-10-vuotiaana. Oboe valmistetaan yleisimmin puusta, mutta aloittelijan soitin voi myös olla muovia, joka pysyy kostuessaan helpommin halkeamatta. Oboen suuhinen ("rööri") eli

suun sisälle ulottuva osa on rakennettu kahdesta vastakkain puristuvasta ruokolehdykstä. Soittajan puhaltama ilmanpaine saa suuhisen värähtelemään ja muodostamaan äänen. Äänen korkeutta soittaja säätelee sormittamalla, eli painamalla sopivia läppiä.

Oboe on sinfoniaorkesterin sielu – sehän antaa muille soittimille viritystä ja tietysti soittaa laulavan kauniita sooloja. Oboen persoonallisen äänen ansiosta oboisti pääsee aina esille. Oboelle on sävelletty niin soolo, kamari- kuin orkesterimusiikkiakin. Kamari- ja sinfoniaorkesterissa oboen äänenväri on erittäin tärkeä.

ENGLANNINTORVI on oboen "isovelji" olematta kuitenkaan torvi tai edes englantilainen. Sen ääni on vielä lämpimämpi kuin oboen ja se myös soi ehkä salaperäisemmin. Englannintorveen tartutaan yleensä useiden vuosien oboensoittokokemuksen jälkeen, kun soittajalla on tarpeeksi ulottuvuutta soittimen hallintaan.

Fagotti fag

Jos joku soittaja voisi ylpeillä sillä että kantaa laukussaan sylillistä kahvinkeittoon sopivia puita, niin hän on fagotisti. Soittimen italiankielinen nimi tarkoittaa nimittäin suomeksi risukimppua! Mutta itse soitin – tuo "arvokkaan näköinen herrasmies" – on puupuhallinperheen matalaäänisin jäsen. Jousisoittimista fagotti vastaa äänialaltaan lähinnä selloa.

Suurikokoinen, yleensä vaahterasta tehty soitin vaatii soittajalta melko suuret kädet, joten aloittaminen onnistuu useimmiten vasta 10 vuoden tietämissä. Sitä nuoremmat voivat päästä soiton alkuun fagottinolla. Fagotissa on monta mutkaa, 2,7 metriä pitkä putki ja paljon koneistoa. Sen suutin on rakenteeltaan samanlainen kuin oboen muodostuen kahdesta vastakkain painetusta ruokolehdykstä.

Fagotti on tärkeä soitin sinfoniaorkesterissa: monet säveltäjät kuten Mozart, Tšaikovski ja Stravinsky ovat suorastaan herkutelleet soittimen lämpimällä ja joskus riipaisevallakin äänellä. Soitinvalintana fagotti on erinomainen: harvinaisen soittimen soittaja pääsee aina mukaan orkestereihin ja kamariyhtyeisiin, fagotisteilla on todella kysyntää!

Vaskipuhaltimet

EMOssa voi opiskella vaskipuhaltimista trumpettia, käyrätorvea, pasuunaa, baritonitorvea ja tuubaa. Vaskipuhaltimiin pystytään yleensä sijoittamaan kaikki kiinnostuneet.

Yleinen aloitusikä on 8-10 vuotta oppilaan koosta riippuen. Soittimia ei yleensä tarvitse ostaa heti omaksi: opistolla on vuokrasoittimia. Myös oman soittimen hankkiminen on kannattavaa, koska hyvät soittimet eivät ole kohtuuttoman kalliita. Yleensä yhdellä hyvin pidetyllä soittimella voi soittaa peräti vuosikymmeniä.

Käyrätorvi cor

Vaskisoittimet ovat erityisesti orkesteri- ja yhtyesoittimia joten soittoharrastukseen liittyy oleellisesti yhdessä tekeminen. Toki soittimilla on myös monipuolinen valikoima soolomusiikkia. Kaikki vaskipuhaltimet sopivat luontevasti eri musiikkityylien tulkeiksi. Myös puhallinorkesterien ohjelmisto vaihtelee klassisesta jazziin ja viihdemusiikkiin.

Trumpetti tr

Pasuuna trb

Baritonitorvi/
Tuuba bar/tba

Kosketinsoittimet

Piano pf

Pianonsoiton tavallisin aloitusikä on 5-7 vuotta. Nykyään pianokouluissa painotetaan soittotaidon oppimisen ohella leikkiä ja hyvää mieltä. Tavoitteena ei ole vain soittamaan oppiminen vaan hyvän musiikkisuhteen syntyminen monipuolisen ja innostavan opiskelun avulla. Opiskeluun sisältyy myös ns. vapaata säestystä, joka tarkoittaa esim. tuttujen laulujen soinnuttamista korvakuulolta tai sointumerkeistä.

Säännöllinen kotiharjoittelu tekee viikoittaisesta soitotunnista mieluisan sekä oppilaalle että opettajalle, harjoittelemalla oppii ja oppiminen lisää motivaatiota. Vanhempien tuki on tärkeää varsinkin alkuvaiheessa. Lapsen mukana kulkevasta reissuvihosta voi tarkistaa

opettajan ohjeet ja olla apuna lapselle harjoittelussa. Kotona tulee olla "oikea" piano. Sähköiset keyboardit tms. eivät sovellu pianonsoiton harjoitteluun: suurimpana syynä on erilainen sointi ja kosketus.

Pianoon pyrkivien määrä on vuosittain suuri verrattuna muihin soittimiin. Siksi kynnys oppilaspaikan saamiseen on hieman korkeampi. Kannattaa miettiä jo etukäteen, olisiko jokin muu soitin varteenotettava vaihtoehto pianolle.

Piano on monipuolinen soitin, jolle on sävelletty valtava määrä musiikkia. Piano soveltuu kaikkiin musiikkityyleihin ja se on tärkeä kamarimusiikkikumppani mm. jousi- ja puhallinsoittimille.

Urut org

Kirkkourut kuuluvat myös EMOssa opetettaviin soittimiin. Urkujen soitto aloitetaan vasta, kun soittaja on "kasvanut" soittimen mittoihinn. Usein urut ovatkin soitin, johon siirrytään pianonsoiton parista. Urkuopettajana toimii urkuri, jonka virkaseurakunnan soittimella opetus tapahtuu.

Cembalo cem

Sielukkaan cembalon voi valita myös ensimmäiseksi soittimeksi, vaikka usein cembalonsoiton pariin hakeudutaankin piano-opintojen kautta. Cembalon kapeat koskettimet ja kevyt kosketus sopivat erinomaisesti pienellekin soittajalle.

Vaikka cembalolla soitetaan pääasiassa barokkimusiikkia, on cembalistille tarjolla muutakin soitettavaa, esimerkiksi uutta musiikkia tai vaikkapa tangoa. Vasta-alkajat soittavat paljolti samaa ohjelmistoa kuin pianistit. Cembalisti pääsee musisoimaan erilaisiin yhtyeisiin ja joskus orkestereihin.

Cembalonsoiton voi aloittaa ilman omaa soitinta, jos kotona on jokin muu kosketinsoitin, ja soittaja jaksaa käydä harjoittelemassa myös oikealla soittimella opistolla. Oman soittimen hankinta tai instrumentin vuokraaminen on kuitenkin erittäin suositeltavaa. Sähköcembalo on jo nykyään hintansa ja laatunsa puolesta varteenotettava ja helpohoitoinen vaihto ehto aloittelevalle soittajalle.

Harmonikka acc

Harmonikansoiton voi aloittaa 4-10 vuotiaana. Paras ikä lienee 6-8. Sopiva soitin valitaan yhdessä opettajan kanssa ensimmäisten soitotuntien alkaessa. Harmonikkoja on olemassa maailmassa satoja erilaisia. Soitin kasvaa lapsen myötä.

Aluksi soitamme muskarista tuttuja lastenlauluja ja pyrimme saamaan aloittajista aina jonkinlaisen ryhmän. Soittotunneilla käydään yleensä siis kahdesti viikossa, omalla yksityisellä tunnilla ja sen lisäksi ryhmätunnilla. Soittotaidon kasvaessa soitetaan monentyylistä musiikkia, kansanmusiikin ja harmonikan kulta-ajan viihdemusiikista aina klassiseen ja uuteen taidemusiikkiin.

Hanuristit ovat kysyttyjä esiintyjiä. Musisoimme erilaisissa kokoonpanoissa ja työskentelemme paljon erilaisissa "projekteissa" ja muutaman kerran vuodessa kokoonnumme viikonloppuleirille. Hanuristeja löytyy opiston kamarimusiikkikokoonpanoista, kansanmusiikkiyhtyeistä ja jopa lasten jousiorkesterista.

Koska harmonikka on melko painava soitin, lapsi tarvitsee soittotunneille yleensä kuljetusapua. Erittäin mielellämme tapaammekin vanhempia soitotuntien yhteydessä ja konserttiemme yleisönä sekä viikonloppuleirien rukkasten kuivattajina! Musiikki on koko perheen harrastus. Harmonikansoittajalta ei vaadita erityisiä fyysisiä ominaisuuksia, vaan soitin valitaan soittajan mukaan.

Kielisoittimet

Harppu arpa

Harpunsoiton voi aloittaa jo noin 6-vuotiaana. Aiempaa soittokokemusta ei edellytetä, mutta pianoa tai kanteletta soittaneella alkeiden omaksuminen on helpompaa

Pieni lapsi aloittaa pedaalittomalla pikkuharpulla, n. 12-vuotias on jo kyllin iso soittamaan konserttiharpulla, jossa jalkojen tulee ylettää pedaaleille.

Soittaminen ei edellytä oman harpun hankintaa, EMOssa on harjoittelumahdollisuus. Harjoitusajan voi myös varata etukäteen - toisinaan on mahdollisuus vuokrainstrumenttiin sikäli kun niitä on "vapaana".

Soolokappaleiden lisäksi harrastetaan kamarimusisointia oppilaan editymisestä riippuen mahdollisesti jo ensimmäisenä lukuvuotena.

Kitara guit

Soittoharrastus aloitetaan yleensä 6-9-vuotiaana, mahdollisesti myöhemminkin. Kitaransoitonopetuksessa käytetään klassista eli nailonkielistä kitaraa. Soittimen koko seuraa lapsen kasvua.

Alussa soittotunnit järjestetään yleensä kaksi kertaa viikossa eli esim. oma tunti 30 min ja yhteistunti 45 min. Tuntien on oltava melkein poikkeuksetta eri päivinä. Parin ensimmäisen kuukauden aikana vanhempien läsnäolo yksityistunneilla on tarpeen. Myöhemmin riittää, kun toinen vanhemmista osallistuu tunneille silloin tällöin ja pitää muuten yhteyttä soitonopettajaan.

Kitara on monipuolinen ja laaja-alainen soitin, jolle sävelletty ohjelmisto kattaa monet tyylit ja aikakaudet. Opintojen alussa soitaan lastenlauluja ja muskarista tuttua ohjelmistoa. Myöhemmin klassisen musiikin lisäksi soitetaan paljon espanjalaista ja etelä-amerikkalaista musiikkia. Myös vapaa säestys kuuluu kitaristin opintoihin. Vapaassa säestyksessä opitaan säestämään soinnuilla sekä kuulonvaraisesti että sointumerkeistä lukien, myös improvisointia harjoitellaan.

Kantele

Viisikielinen kantele on monelle lapselle tuttu jo muskarista. Kanteleensoiton opiskelun aloittaminen ei kuitenkaan edellytä aikaisempaa soittokokemusta.

Opiskelu aloitetaan heti konserttikanteleella, joka on 38-kielinen ns. koneistokantele. Vaikka soitin on heti täysikokoinen, voi opinnot aloittaa jo vaikkapa 6-vuotiaana. Konserttikanteleen opiskelussa lähtökohtana on klassinen musiikki, mutta kansanmusiikki on myös koko ajan mukana.

Siitä huolimatta, että opinnot keskittyvät solistiseen konserttikanteleen soittoon, kuuluu yhteissoitto kanteleryhmissä opintoihin melkein alusta alkaen. Yhtyeissä käytetään myös 5- ja 10-kielisiä kanteleita.

Kantele/kansanmusiikki

Kansanmusiikin opiskelun tavoitteena on varsinaisen soittotaidon hankkimisen ohella sovittamisen, säveltämisen, improvisoinnin ja vapaan säestyksen oppiminen.

Soittaminen aloitetaan yleensä 5-kielisillä ja 10-kielisillä pienkanteleilla. Myöhemmin mukaan tulevat myös useampikieliset kanteleet ja myös konserttikantele. Soittotavat ja -asennot poikkeavat klassisesta kanteleensoitosta. Opiskelu ryhmässä kuuluu mukaan alusta alkaen. Ohjelmistossa lähtökohtana on kansanmusiikki. Opinnot aloitetaan tavallisesti 6-8-vuotiaana.

Molemmilla linjoilla on myös mahdollisuus tutustua sähkökanteleihin. EMOssa on sekä sähköisiä pienkanteleita että sähkökonserttikantele.

Lyömäsoittimet

Lyömäsoittimet on suuri ja mielenkiintoinen soitinryhmä. Kyseessä ei suinkaan ole ainostaan rumpujen soitto. Soitinvalikoima kasvaa taitojen karttuessa ja lopulta lyömäsoittaja hallitsee suuren määrän soittimia.

Lyömäsoittimet voidaan jakaa karkeasti neljään pääryhmään:

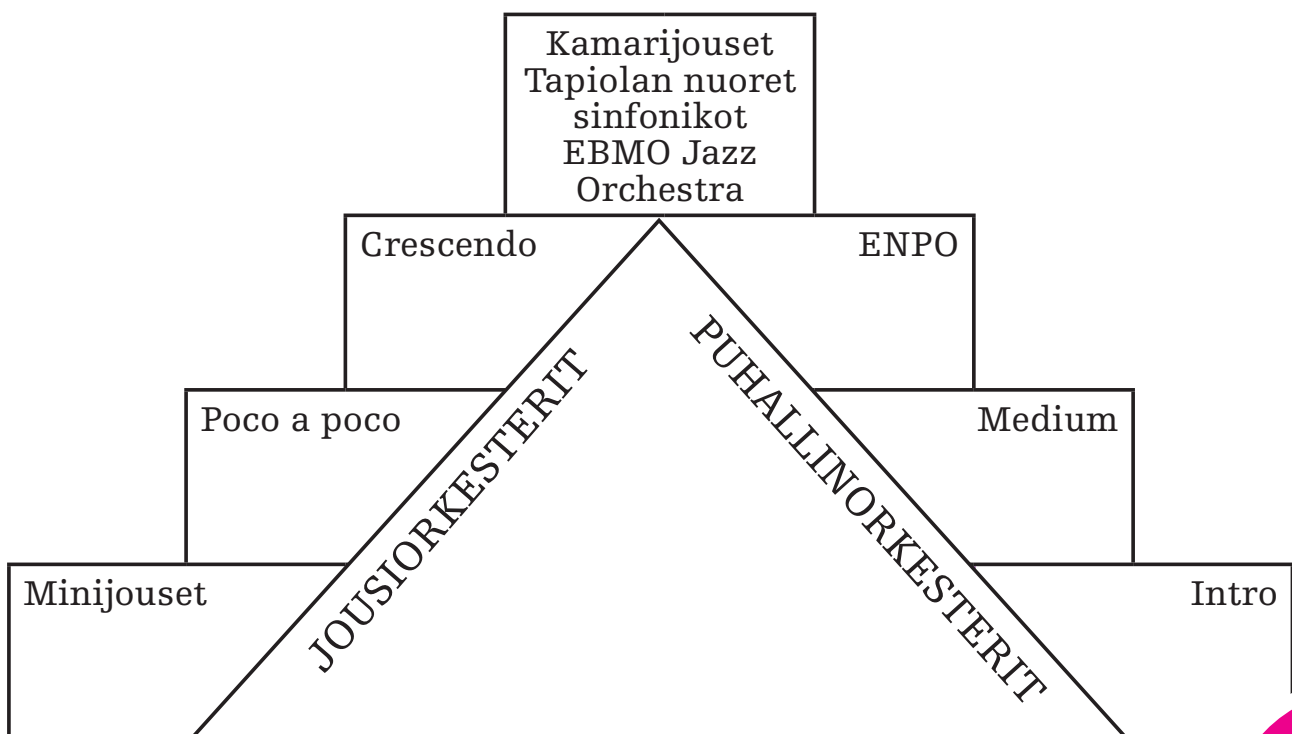
1. Pikkurummut
2. Patarummut
3. Melodialyömäsoittimet esim. kellopele, ksylofoni, vibrafoni, marimba
4. Muut lyömäsoittimet esim. rumpu, setti, etnosoittimet, latinalaiset soittimet

Kokemus on osoittanut, että noin 10-vuotias on sopivan ikäinen aloittamaan lyömäsoitinten opiskelun. Kun harkitaan omien soitinten hankkimista, kannattaa neuvoa kysyä lyömäsoitinopettajalta.

Orkesterit

Orkesteritoiminta on tärkeä osa soittoharrastusta. EMO:n orkestereissa edetään portaittain - aina huipulle saakka!

Pieni soitinopas

Tekstit

Espoon musiikkiopiston
opettajat

Toimitus
Taitto ja ulkoasu
Kuvat

Marja Korpi
Leena Koivunen
Marja Korpi
Maarit Kytöharju
Veikko Somerpuro
Multiprint Oy, 2012

Painopaikka

